

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W GDAŃSKU**

RGD.536-8/02/JM

Gdańsk, dnia 2 sierpnia 2002r.

DECYZJA NR RGD.21/2002

Na podstawie art. 11 ust 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000r., Nr 122, poz. 1319 z późniejszymi zmianami), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu, przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów przeciwko Multimedia Polska Spółce z o.o. z siedzibą w Gdyni, nie stwierdza się stosowania przez skarżoną praktyk ograniczających konkurencję, polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku przesyłu sygnału telewizji kablowej w mieście E poprzez stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw, polegających na odmowie przyjmowania bezpośrednio od abonentów telewizji kablowej opłat za świadczone usługi, zakazanych z mocy art. 8 ust. 2 pkt 7 ustawy.

UZASADNIENIE

W związku z wystąpieniem Rzecznika Praw Obywatelskich wskazującym na otrzymywane skargi obywateli, przedmiotem których była sprawa braku możliwości gotówkowego regulowania w punktach kasowych, opłat za świadczone przez operatora telewizji kablowej – Spółkę Multimedia Polska – usługi, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego, w dniu 2 kwietnia 2002r. wszczął z urzędu postępowanie antymonopolowe przeciwko Multimedia Polska spółka z o.o. w Gdyni pod zarzutem stosowania praktyk ograniczających konkurencję, polegających na stwarzaniu konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw poprzez odmowę pobierania w punktach obsługi klienta opłat abonamentowych za świadczone usługi, co może stanowić naruszenie art. 8 ust2 pkt 7 ustawy z dnia 15 grudnia 2000r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. z 2000r., Nr 122, poz. 1319).

Skarżony przedsiębiorca, odpowiadając na zawiadomienie o wszczęciu postępowania, nie zakwestionował faktu generalnej rezygnacji z utrzymywania i otwierania punktów kasowych, również w mieście E, w których abonenci mogli bezpośrednio i bez prowizji regulować opłaty za świadczone przez firmę usługi. Według wyjaśnień Spółki decyzja powyższa podyktowana była względami ekonomicznymi, zaś celem jej podjęcia nie był zamiar stworzenia sytuacji będącej uciążliwą dla klientów.

M spółka z o.o. wskazały również, iż żaden z przepisów prawa, jak również warunków umów zawieranych z klientami nie nakłada nań obowiązku utrzymywania punktów

80-824 GDAŃSK, UL. PODWALE PRZEDMIEJSKIE 30

TEL. (058) 346-29-32, TEL/FAX (058) 346-29-33, TEL. CENTRALA (058) 301-50-21

E-MAIL: GDANSK@UOKIK.GOV.PL

kasowych. Wcześniejsza możliwość regulowania opłat w punktach kasowych była wyrazem polityki firmy, ponoszone jednak z tego tytułu koszty, działania takie uczyniły nieracjonalnymi ekonomicznie, uzasadniając konieczność rezygnacji z takiej formy pobierania opłat.

Niezależnie od tego, jak podniósł skarżony, podjęto rozmowy z bankami posiadającymi rozbudowaną sieć punktów detalicznych oraz z innymi podmiotami, w tym administratorami zasobów mieszkaniowych, mające na celu umożliwienie dokonywania opłat w ich placówkach na preferencyjnych warunkach. Wskazano przykładowo, że w mieście E firma M podjęła współpracę z dwoma bankami, gdzie klienci mogą dokonywać opłat z obniżoną prowizją bankową. Według M, powyższe okoliczności, nie dają wystarczających podstaw do uznania, by kwestionowane przez organ antymonopolowy działanie nosiło znamiona zakazanej prawem praktyki ograniczającej konkurencję.

Prezes UOKiK, chcąc uwzględnić wszystkie okoliczności mogące wywierać wpływ na rozstrzygnięcie w niniejszej sprawie (w tym: zakres potencjalnej i rzeczywistej konkurencji ze strony innych przedsiębiorców oferujących dostęp do programów telewizyjnych) włączył do akt sprawy wyniki badań rynku dostaw sygnału telewizji kablowej na terenie miasta E przeprowadzonych przez Delegaturę Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku w roku 2000 (sygn akt 536-21/00/01/HK). Z wyników badań, nie kwestionowanych również obecnie przez skarżonego przedsiębiorcę, wynika, iż na terenie E, z którego pochodziła skarga konsumentka skierowana do Rzecznika Praw Obywatelskich, będąca podstawą wszczęcia postępowania, nie ma poza M spółka z o.o. innych operatorów telewizji kablowej.

Analizując zebrany materiał dowodowy organ antymonopolowy zważył, co następuje.

Przepisem stanowiącym w niniejszym postępowaniu podstawę do ewentualnego zakwestionowania przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazanych wyżej działań operatora jest art. 8 ust. 2 pkt 7 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, uznający za bezprawne, co do zasady, każde działanie, którego celem lub skutkiem jest stwarzanie konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw. Zarzut stosowania powyższej praktyki można przedstawić jedynie podmiotowi - przedsiębiorcy posiadającemu pozycję dominującą na rynku.

Zachowania tego rodzaju mogą być w każdym wypadku rozpatrywane wyłącznie w kontekście tzw. rynku relewantnego, tj. „*rynku towarów (usług), które ze względu na ich przeznaczenie oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji*” (art. 4 ust. 8 ustawy o ochronie [...]). Okoliczność powyższa powoduje konieczność delimitacji rynku co najmniej pod względem jego wymiaru przedmiotowego i terytorialnego.

Posiłkując się treścią definicji rynku relewantnego oraz orzecznictwem Sądu Antymonopolowego w innych, podobnych sprawach (patrz np.: wyroki z dnia 6 grudnia 2000r., sygn. akt XVII Ama 101/99, z dnia 2 kwietnia 2001r., sygn. akt Ama 12/01 i z dnia 9 maja 2001r., sygn. akt Ama 91/00), Prezes Urzędu stanął na stanowisku, iż wymiar produktowy konstytuują usługi polegające na umożliwieniu odbiorcy dostępu do programów telewizyjnych i radiowych, krajowych i zagranicznych, niezależnie od rodzaju transmitera (sieci

kablowej, przekazu satelitarnego, w tym z platform cyfrowych, lub z nadajników naziemnych), za pomocą którego są dystrybuowane.

Drugim wymiarem rynku relewantnego jest – obok przedmiotowego – wymiar przestrzenny, zazwyczaj rozumiany jako obszar geograficzny, na którym warunki konkurencji dla wszystkich jego uczestników są – w odniesieniu do określonych towarów (usług) – jednakowe (bądź zbliżone). W niniejszym postępowaniu przyjęto, iż ma on charakter lokalny, wyznaczony przez zasięg sieci operatora telewizji kablowej, tworzącej trwałą infrastrukturę techniczną, służącą przesyłowi programów telewizyjnych i radiowych, zlokalizowaną w granicach E.

Mając na uwadze fakt, iż skarżony przedsiębiorca jest jedynym podmiotem świadczącym usługi przesyłu sygnału telewizji kablowej na obszarze miasta E, oraz fakt, iż telewizja satelitarna i inne formy przesyłu sygnału telewizyjnego nie stanowią na tym terenie znaczącej konkurencji uznano, iż skarżony przedsiębiorca posiada pozycję dominującą na lokalnym wyżej zdefiniowanym rynku.

Pomimo powyższego ustalenia, analiza postępowania skarżonego przedsiębiorcy nie upoważnia jednak organu antymonopolowego do stwierdzenia, iż działania M P spółka z o.o. wypełniają przesłanki wskazanego wyżej przepisu ustawy, tzn. stwarzają konsumentom uciążliwe warunki dochodzenia swoich praw.

Decydujące dla przyjęcia takiego rozstrzygnięcia okazały się następujące okoliczności:

Praktyka polegająca na stwarzaniu konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swych roszczeń obejmuje swoim zakresem działania przedsiębiorców, posiadających uprzywilejowaną pozycję rynkową, zarówno na etapie przedumownym, jak też wykonywania umów. Na drugim z nich praktyka ta może polegać na egzekwowaniu narzuconych, niekorzystnych dla konsumentów warunków umów, przejawiać się w innych działaniach utrudniających skuteczne dochodzenie swoich praw. Generalnie rzecz ujmując, interesy konsumenta chronione są w ramach pięciu podstawowych obszarów, poprzez zagwarantowanie mu: prawa do ochrony zdrowia i bezpieczeństwa, ochrony interesów ekonomicznych, do rekompensaty, prawa do informacji i edukacji oraz prawa do reprezentacji.

W przedmiotowym sporze analiza zarzutów dotyczyć by mogła jedynie kwestii ochrony interesów ekonomicznych konsumenta, jednak – jak na to wskazują polskie i europejskie rozwiązania legislacyjne – unormowania o takim charakterze mają na celu przede wszystkim eliminację nieuczciwych klauzul w umowach zawieranych z konsumentami, a także zagwarantowanie praw konsumenta w umowach zawieranych na odległość oraz w umowach zawieranych poza siedzibą przedsiębiorstwa, jak również w umowach dotyczących usług turystycznych i kredytu konsumenckiego. Skoro rozpatrywane zagadnienie nie jest szczegółowo uregulowane w ustawodawstwie konsumenckim, to wzajemne prawa i obowiązki dłużnika i wierzyciela winny być oceniane w oparciu o przepisy ogólne.

W sprawie będącej przedmiotem rozstrzygnięcia, warunki umowy abonenckiej nie określały zasad i sposobu uiszczenia należności za świadczone usługi, pozostawiając te kwestie ogólnym przepisom kodeksu cywilnego. Trudno więc – w istniejącym stanie faktycznym – dowodzić zasadności zarzutu dokonania, bądź wprowadzenia do umowy jakiegokolwiek niekorzystnej zasady, utrudniającej drugiej stronie, niewątpliwie słabszej ekonomicznie, dochodzenie jej praw. Jednocześnie mając na uwadze obowiązujące reguły prawa cywilnego,

nie sposób uznać, iż działanie niesprzeczne i zgodne z tymi przepisami, może naruszać interesy ekonomiczne, albo inne prawa konsumenta lub stanowić niedozwolone prawem utrudnienie w dochodzeniu jego praw, które to postępowanie, dopiero w sytuacji pozostawania w sprzeczności z ogólnie obowiązującymi przepisami prawa cywilnego, można byłoby zdefiniować jako zakazaną praktykę ograniczającą konkurencję.

Mając na uwadze fakt, iż dług pieniężny ma charakter długu oddawczego, w ocenie organu antymonopolowego, operator uprawniony jest do domagania się, aby pieniężna należność za świadczone usługi przesyłania sygnału telewizyjnego została przekazana na adres siedziby jego organu zarządzającego (w przypadku M sp. z o.o. mieści się ona w G), na koszt i ryzyko abonenta. Dług taki wymaga dostarczenia (przesłania) stosownej sumy wierzycielowi na jego koszt i niebezpieczeństwo. Obciążanie opłatami portoryjnymi lub prowizji konsumenta, który wykonuje zobowiązanie za pośrednictwem banków, bądź poczty nie budzi zastrzeżeń Prezesa Urzędu. Tak więc takiego, mającego oparcie w przepisach prawa, działania nie sposób zdefiniować jako stwarzania konsumentom uciążliwych warunków dochodzenia swoich praw. Tym bardziej, iż jak wynika z wyjaśnień operatora, abonenci z E posiadają możliwość uiszczania comiesięcznych opłat w jednym z wskazanych banków, z którymi M zawarła umowy i gdzie wysokość prowizji wynosizł., od każdej operacji.

Biorąc pod uwagę powyżej wskazane okoliczności, organ antymonopolowy uznał, iż operator, na którym nie ciąży prawem określony obowiązek otwarcia i prowadzenia kas w każdej ze swoich jednostek, znajdujących się w miejscowościach, na terenie których prowadzi on działalność gospodarczą, nie dopuścił się zarzucanej temu przedsiębiorcy praktyki ograniczającej konkurencję.

Tym nie mniej nie pozostaje bez znaczenia okoliczność, iż obowiązkiem operatora – wierzyciela jest współdziałanie z dłużnikiem przy wykonywaniu przezeń zobowiązania, zgodnie z jego treścią i w sposób odpowiadającego celowi społeczno – gospodarczemu oraz zasadom współżycia społecznego, a jeżeli istnieją w tym zakresie ustalone zwyczaje – także w sposób odpowiadający tym zwyczajom. Mając na uwadze funkcjonujący powszechny zwyczaj, stosowany w szczególności przez przedsiębiorców świadczących usługi o charakterze powszechnym w tym w przede wszystkim telekomunikacyjne, energetyczne, i inne, polegający na umożliwieniu odbiorcom usług spełnienia świadczeń pieniężnych poprzez bezpłatne uiszczenie opłat w punktach obsługi klientów, rezygnacja przez M sp. z o.o., z przyjmowania opłat w swoich oddziałach, utrudniająca de facto klientom dokonanie zapłaty może być odbierana jako sprzeczna z ustalonymi zwyczajami. Dlatego też, niezależnie od rozstrzygnięcia w przedmiocie stosowania praktyk ograniczających konkurencję organ antymonopolowy rozważy celowość podjęcia wobec operatora statutowych działań w oparciu o przepisy ustawy o z dnia 16 kwietnia 1993r. zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. Nr 47, poz. 211, ze zm.).

W tym stanie rzeczy orzeczono, jak w sentencji.

Z UPOWAZNIENIA PREZESA URZĘDU

ROMA JARZĄBEK

DYREKTOR DELEGATURY UOKiK w GDAŃSKU

